

LIETUVA BUS LAISVA (TAUTIŠKI PRADALGIAI)

P. TUMASONIS

SVEIKINKIT KIEKVIENAS

Skriskit, sakalėliai, į mūsų Tėvynę,
Nuskridę išstirkit išgamų gadyne.
Ištirkit, ar daug kas ten mūsų liko,
Kaip didžios nelaimės Lietuvą ištiko.
Kaip baisi vergovė, ką mūsiejį šneka,
Ar mūs Nemunėlis vis dar sriauniai teka?
Ar miškai žaliuoja, kelmynais gal virte,
Rasi, azijatai juos visus iškirtę?
Ar bažnyčios sveikos, renkas į jas žmonės,
Ar leista jiems melsti Dievulio malonės?
Ar pakeliai kryžiai stovi kaip ir buvę,
Gal jie išvartyti ir senai supuvę?
Vardu mūsų tarkit visiems labą dieną,
Reiskit meilės žodį, sveikinkit kiekvieną.
Ir jiems pasakykit: Apgailim jų dalią,
Veikiam dėl jų laisvės, dirbam prieš sauvalią.
Ir dar pasakykit: Riša mus vienybė,
Dirbam už Tėvynės nepriklausomybę.
Grįžę mums praneškit, ką jūs ten girdėję,
Ką jūs tenai matę, ar viską stebėję.

VISKĄ AUKOTI

Mjeli sakalėliai, galingi sparnuočiai,
Jūs esat lyg karo lėktuvai šarvuočiai.
Jums keliai dausose ribų nebeturi,
Pasų jums nereikia, niekas jų nežiūri.
Skrindat kur tik norit, kur link omė traukia,
Kur laisviau gyventi, kur giedra jūs laukia.
Kur aukštieji kalnai užuvėjos teikia,
Žaliuoja paslėniai ir maisto kiek reikia.
Jūs laisvai išaugę, su laisve sugiję,
Varžymų nežinot, su erdve susiję.
Riteriais padangių daug kas jus vadina,
Kai kas vardu jūsų vadintis mėgina.
Taigi tik jūs galite Lietuvą žvalgyti,
Išgamų mūsų darbų ten matyti.
O mūs širdys trokšta tai visa žinoti.
Juk mūs tėvų žemė. Reik viską aukoti,
Kad ją išvaduoti nuo priešų žiauriųjų.
Ir žmones apdrausti nuo judų piktųjų.
Ir ūkius išgriautus išnaujo atkūrti,
Šeimas išdraskytas vėl krivon subūrti.
Sutraiškčius mūs priešų skolintą galybę,
Lietuvai gražinti nepriklausomybę.

ENGĖJAI GAUS SAVO

Palaiminta laisve, kiek esi didinga!
Kiek tu brangi žmogui ir kaip tu žavinga.
Laisvės teisę Dievas žmogui pripažino,
Šios dovanos Dievo vargiai kas nežino.
Amžių amžiais žmogus už laisvę kovoja
Su visokiais brutais, kurie jį žaboja.
Kurie žmogų varžo, burną užrakina,
Spaudžia kiek tik gali, vergove kankina.
Ir už laisvę kovos visados taip tęsis,
Nes visuos kraštuose vis išgamų rasis.
Ne vien žmogui laisvė yra lyg koks būrtas,
Kiekvienam tvariniui ji—didžiausias turtas.
Paukštelis nerimsta narvelin pakliuvęs,
Mažas vabalėlis be laisvės—pražuvis.
Ir vargšė muselė voratinkly verkia,
Kai pabaisa voras ją mirtimi smerkia.
Pririštam šuneliui taip pat didis vargas,
Kaip daug kas užmiršta, kad jis žmogui sargas.
Į laisvę tad veržias kas gyvas—kiekvienas,
Nes kiekvienam laisvė, tai buities kamienas.
Be laisvės nēr' laimės, nei prasmės gyventi,
Nei vilties rytojui—jaunas turi senti.
Pavergtam ir saulė, tarsi, be skaistumo,
Pasaulis vien juodas, jokio malonumo.
Tačiau ir vergovė juk nėra be saiko,
Vergai susimetę engėjus suraiko.
Ir mūsų Tėvynę engėjai gaus savo,
Kaip ir kitur visur šie satrapai gavo.

PIRMONIS ATEIVIS

Prieš daugelį metų Tėvynę palikęs,
Lietuviai ateivis šion šalin atvykęs,
Ryžosi čia rasti sau laisvės ir laimės,
Dėl meilės Tėvynės nekenčėti baimės.
Lietuvišką raštą atvirai vartoti
Ir Lietuvai laisvę padėt atkovoti.
Buitis čia ateiviui gana sunki teko,
Nepaisant to visa, už tautą prašneko.
Ryžosi savuosius būrti į vienybę,
Nes susitelkimas sudaro stiprybę.
Tuo būdu iškilo lietuvių draugovės,
Parapijos gausios—tautinės tvirtovės.
Ir įstaigos kitos, lygiai kaip tautinės,
Taip gailėstingumo ir religijinės.
Pirmonis ateivis sunkiu darbu savo
Brangią tėvų žemę iš priešų vadavo.
Sveikata ir laikas tam tikslui aukota,
Kol nepriklausomybė buvo iškovota.
Kai ten laisvės saulė savo spindžius bėrė,
Lietuviai ateivis rankų nesunėrė.
Ir toliau darbavosi, kraštą finansavo,
Progai pasitaikius ir pats ten keliavo.
Kad džiaugsmo pareikšti, kad pasigrožėti,
Laisve pasidžiaugti, sukaktis minėti.
Jis laisvai ten meldė, žengė kur norėjo,
Gamta tėvų žemės visur jį žavėjo.
Gale kaimo kryžių klaupęs jis bučiavo,

"Ir štai pasidarė didis žemės drebėjimas; nes Viešpaties angelas nužengė iš dangaus, prisiartinęs nurito akmenį ir ant jo atsisėdo. Jo pažvelgimas buvo kaip žaibas, ir jo drabužiai kaip sniegas. Dėliai jo baisumo sargai nusigando ir pasidarė kaip numirę. Atsiliepdamas gi angelas tarė moteriškėms: Jūs nebijokite; nes aš žinau, kad ieškote Jėzaus, kuris buvo prikaltas ant kryžiaus. Jo čia nėra, nes jis prisikėlė, kaip yra sakęs. Ateikite ir matykite vietą, kamė Viešpats buvo pagauldytas"...
(Mato 27, 2—7).

Už laisvės aušrinę Dievuliui ačiavo.
Tėviškę jis rado vis tokią pat mielą.
Kas į save traukia kaip širdį, taip sielą.
Juk tenai jis gimė ir tenai paaugo,
Pagaliau paspruko nuo kacapo raugo.
Kaip džiugu jam buvo laisvan kraštan grįžti
Ir skaistų rytojų tarp savų išvysti.

ZAVINGAS KRAŠTAS

Retas kurs ateivio vaikas progos gavo
Lankyti Tėvynę—žemę tėvų savo.
Ypač kaip lietuvis laisvę atkovojo,
Kaip jis ėmė darbo Vytauto Didžiojo.
Kaip jis brangią laisvę nuoširdžiai pamilo
Ir laiku trumpuoju pasauly iškilo.
Kuriems teko laimė Lietuvą lankyti,
Tie grįžo pradžiugę. Jiems teko matyti,
Koks žavus tas kraštas, kaip linksma ten būti
Visais laikais metų, o ypač per piūtį—
Kaip šienautos pievos ima vėl žaliuoti,
Kaip kaimas išjunda laukuose darbuotis.
Saulėi patekėjus vos rasa išnyksta,
Kirtėjai iš kaimo į rugelius vyksta.
Dalgeles nutaisę jie išsirikiuoja,
Barais visi žengia, dalgelės švytruoja.
O kaitri saulutė prakaitu juos lieja,
Gi švelnus vėjalis meiliai glamonėja.
Dalgelės vien žvanga ir gula rugeliai,
Vytūriai jiems gieda, šokuoja žiogeliai.
Barai barus seka, kirtėjai juokauja,
Pusdienį išdirbus susėdę pietauja.
Tolėliau už kalvos driekias pūdyčiai,
Gyvulius ten gano kaimo piemenėliai.
Pamiškėje girdis aidai jų dainelių,
Tai vėl skardus balsas alksninių dūdelių.
Subėgę pievaitėn jie žaidžia kiulaite,
Pasukę į krūmus gauda voveraitę.
Vakarui atėjus kaimas pagyvėja,
Kirtėjai pareina, jų dainos garsėja.
Dainų balsai aidai, visos kaimas dunda,
Kirtėjus matyti kas gyvas išjunda.
Juos lydi mergelės rugelių rišėjos,
Mūsų tautos dukros—garsiosios audėjos.
Grįžusios iš darbo motulės myluoja,
Žilstančius jų plaukus glosto ir bučiuoja.
Ir piemenys grįžta su savo kaimene—
Kirtėjų ir jųjų laukia vakarienė.
Pavakarieniavus pirkia aptuštėja,
Mergelės išeina, darželius ravėja.
Bernėliai iškrinka aplink patvarkyti,
Nes kur pasisuksi yra kas daryti.
Saulėi nusileidus sutema ateina,
Kieman visi renkas ir pirkion sueina.
Bendrai pasimeldę skirstosi ilsėtis,
Kad rytojais dieną darbais gėrėtis.

★ ★ ★

Susprogs medeliai per žiemą miegoję,
Parskrenda paukšteliai toli vasarą.
Volungėlė suokia, balandis burkuoja,
Daržely ties langu gegutė kukuoja.
Kaimo žmonės dirba—aria ir akėja,
Visur gražiai vyksta vasarą sėja.

★ ★ ★

Kaip mūs tėvų žemėj laisvę užtekėjo,
Lietuviai atkiuto, jo buitis gerėjo.
Jis laisvai gyvena ant žemės savo,
Niekas jo nespaudė, niekam nevergavo.
Jam švito rytojus, Derlius padidėjo,
Gyvulių kiek reikia, gerovė klestėjo.
Daug išveivų grįžo ir jie susibūrę
Krautuves, pramonės miestuose įkūrę.
Lietuvos valstybė laimingai gyvavo,
Nė vieno kaimyno ji neprovokavo.
Brutas raudonasis tai matas seilėjo,
Lietuvai gerovės jįsai pavydėjo.
Pats skurdo kėlėjas kitiems skurdą brukio,
Ir su skurdo šūkiu Lietuvon pasuko.
Lietuvą palaužė, nušlavė gerovę,
Dėl didesnio skurdo įvedė vergovę.

TEVYNĖ KELSI

Lietuvi sūneli, Lietuvą mylėki,
Tėvynę vaduoti tėveliui padėki.
Zinoma pasauliui, kas tenai įvyko—
Ziaurūs azijatai mūs šalį apnyko.
Barbarais jie buvę lyg kipšai išjudo,
Savinasi kraštą, žmones spaudžia, žudo.
Tūkstančiai juos grūda Sibiru kentėti,
Baisybės ten vyksta, skaudu ir girdėti.
Sūneli, tas kraštas, tai mūsų Tėvynė,
Kur mūsų senoliai gyveno, jį gynė.
Tai gintarų kraštas, Nemunas ten teka,
Su kitais upeliais per dienas jis šneka.
Tarsi, rauda, skundžias dėl savo dalužės,
Kad jo pašlaitėliais iškirstos giružės.
Tenai kai kur matos trobelės kerpėtos
Su stogais šiaudininiais, oro nudevėtos.
Iš tų trobelių tautos vadai kilo,
Ikvėpti tėvėlių Tėvynę pamilo.
Kerpėtos trobelės mums yra didybė,
Nes jos išsaugojo mūsų lietuviybę.
Ne vien išsaugojo, bet ir išugdino,
Mūs didvyrių žygius iš dainų pažino.
Gerasis sūneli, gerbki kilnę savo,
Kuri ilgais amžiais pasaulį gyvavo.
Mylėk tėvų kalbą, nes tau prigimtoji,
Ją nuo kūdikystės krūtinėj nešioji.
Bet pirmą pirmiausią tėveliui padėki
Lietuvą vaduoti—kuo gali gelbėki.
Tėvelis jau sensta. Kaip baigs buitį kieta,
Atsimink, sūneli, tu užimk jo vietą.
Dėkis su tautiečiais, nebūk tautai nulis.
(Nukelta į 2 psl)

Ne vien bažnytinės, bet ir tautos šventės
Lietuviui garbingos ir didelės vertės.
Šventėmis bažnyčios meldžionių pilnutės,
Meldžiasi jaunimas, tėveliai, motutės.
Šventėmis ir kaimas pramogas sutaiso.
Jaunimui to reikia ir jis daug tą paiso.
Renkas į sodelius, žaidžia ir dainuoja,
Arba ežerėliuos valtelės irkluoja.
Ten antelės nardo, baidosi žuvelės,
Paviršiumi skraido mikliosios kregždėlės.
Soduose gi vaisių kvapnis aksominis,
Kiek švelnus, malonus, tiek ir gyvybinis.
Pasigirsta kanklių balsas sidabrinis,
Tuojai poros skrieja, smarkėja suktinis.
Patvory susėdę senesnieji šneka,
Jų gyventos dienos kitos kitas seka.
Kalbas kaip carizmas lietuviybę žlugdė,
Kaip jis mūs tautiečiui apsišviesti trukdė.
Kaip laikais ilgaisiais mūsų kraštą valdė
Ir kaip mūsų raštą, žodį, buitį tramdė.
Lietuvio ryžtumas spaudėjus sutvojo,
Atsteigė valstybę, laisvę atkovojo.
Saulė ėmė leistis, vėjalis pakilo,
Klegėsiai paukštelių medžiuose nutilo.
Nutilo ir kanklės, jaunimas iškriko.
Ir pradėjus temti tik namiškiai liko.

★ ★ ★

Tuoju po rugiapiūtės noksta vasarą,
Kaimas imas darbo nieko negalvojus.
Avižas nukirtus, linus tenka rauti,
O bulvės nukasus dar ir pagrybauti.
Seka rudenėlis ir dienos trumpėja,
Prasideda ore ir rugelių sėja.
Ir per žiemą kaimas kupinas jūdumo,
Žvarbus šaltis, sniegas teikia malonumo.
Javų pasikūlę vyrai žuvis gauda,
Išėję medžioti kiškių priaudau.
Moterys gi verpia linelius minkštuosius,
Tai siuva, ar slaugo vaikelius jaunuosius.
Kelias rogėms puikūs, nėra kas sakyti,
Žirgai lyg sparnuoti, sunku suvaldyti.
Kalėdas atšventus, užgavėnės slenka.
Prieš Pelenės dieną dar linksminis tenka.
Sulaukus gavėnios kaimas surimtėja,
Kas tik sveikas jaučias, tas "sausai" gavėja.
Pramogas nutraukia, imas atgailoti,
Dvasioj susikaupus save pažaboti.
Kaimas palinksmėja, va, Velykų dieną,
Kaip dailūs margučiai sužavi kiekvieną.
Linksomosios Velykos—pavasario rytas,
Kopimu saulutės iš pietų atvytas.
Kai žemė po šalčių nebetenka sniego,
Žibutė pirmoji atbunda iš miego.
Iškelia galvutę ir sveikina rytą—
Pavasario aušrą, ilgai nematytą.

Išverktos Akys

Išverktos mano akys,
Jų niekam nereikės...
Kad tau peržiaurios naktys—
Be mėnuo, be žvaigždės.
Eini per kalnų kalnus,
Per širdis akmenų...
Už meilę radai pilną —
Tik sopulių vienų.
Išverktos mano akys,
Už tave miršta jos...
Širdis kitaip pasakė —
Nors ji ir plis, kovos!
Marija Aukštaitė.

Lietuvos Žydų Tragedija Skaitmenimis

New York (LAIC) — Amerikos Lietuvių Informacijos Centro surinktais ir patikrintais duomenimis Nepriklausomoje Lietuvoje buvo priskaitoma apie 150,000 žydų. 1939 metais spalio mėnesyje Vilniaus sritį prijungus, žydų skaičius padidėjo iki 263,000 apytikriai, priskaitant 10,000-11,000 iš Lenkijos gilumos per rugsėjo mėnesį atbėgusius ir Lietuvoje likusius žydus.

★
Birželio 22 d. Vokietijai Rusiją užpuolus, apie 2,000 žydų buvo sovietų evakuoti. Per pirmą bolševikmetį ši grupė užiminėjo valdiškas vietas ar šiaip pasižymėjo sovietinėm simpatijom.

Dalis žydų bėgo savo noru. Dalis buvo išdeportuota kartu su lietuviais kiek anksčiau. Tokių galėjo būti 8,000-10,000.

Vokiškajai okupacijai prasidėjus, tuo būdu, Lietuvoje galėjo būti likę apie 250,000 žydų.

TAUTŲ GOLGOTA IR PRISIKĖLIMAS

—Apie sukilimus Airijoje ir jų pacifikaciją.
—Sukilėlius surišę skandindavo jūroje, o žmonas ir vaikus nuo tilto stūmė į upę.
—"Jie kalbėjo lyg dvasios, šaukiančios iš kapų."—270.000 nugriautų trobų už nesumokėtus mokesčius.—Airijos prisikėlimas ir Lietuvos viltys.

LIETUVOS ATODŪSIŲ AIDAS MŪS ŠIRDYSE

Visi mes kenčiame dėl kryžuojamos Lietuvos ir klausiamo save:

—Kas gi ten beliks po tiekios ištrėmimų, šaudymų ir baisaus sunaikinimo?!

Tačiau dalykai mus verčia susirūpinti ir iki maksimumo padidinti savo pastangas kovoje dėl Lietuvos laisvės.

o ne pulti į neviltį ir desperaciją. Kad ir po daugelio metų (dabar jau eina šešti) laisvės ir teisybės pergalt ateis. To mus moko istorija.

AIRIJOS VARGAI IR LAIMĖJIMAI

Imkime Airijos pavyzdį. Neseniai teko perskaityti A. M. Skelly knygą "The Sorrows and Glories of Ireland." (Airijos vargai ir

laimėjimai), išleido J. F. Wagner, Inc., New York, pusl. 207). Daug čia yra airių mitologijos (padavimų), idomios tik tos tautos žmonėms, bet daug ir faktų, kurie rodo didelį, nors ir mažos tautos gajumą. Buvo laikai, kad airiai, kaip ir lietuviai, buvo viena didžiausių galybių Europoje. Ypačingai jų kultūrinė įtaka buvo didelė per misijonierius; net pačioje Anglijoje jie buvo didžiausi krikščionybės apaštalai, pasižymėję kaip vieni iš pirmųjų airių anų laikų mokslo pasaulyje. Tačiau bėgo šimtmečiai ir Airija liko užkariauta anglių normanų. Šalis paplūdo kankinių kraujuje, ypač spiriantis prieš priverstiną stumimą į protestantizmą.

KRAUJO METAI SV. PATRIKO SALOJ

Krašte vyko smarkūs sukilimai prieš okupantus 1641, 1798, 1848 ir 1865-71 metais. Slopindama sukilimus britų okupacinė valdžia (protestantiška) ėmė konfiskuoti jų žemes, atiminėti jų lūšnas, nusavinti arba griauti bažnyčias ir vienuolynus, tūkstančiais žudyti už priklausymą prie senosios (katalikų) religijos. Kaip pavyzdį galima suminėti: karalienės Elzbiotos viešpatavimo pradžioje Airijoje buvo 700 vienuolių dominikonų, gi kai po 43 metų ji mirė, dominikonų Airijoje buvo belikę tik... 4. Pasauliniai kunigai ir vienuolynų broliukai taipgi dauguma žuvo po budelio kirviu arba mirė iš bado drauge su pasauliečiais airiais.

ISTORIKO IR POETO LIUDYMAS

Protestantų istorikas Lesky sako, kad "po Airijos pacifikacijos (sukilimų numalšinimo) karalienė ne daug ką teturėjo krašte valdyti, tik pelenus ir lavonus."

Britų karalienės rūmų poetas Spencer taip rašė apie Airijos materiojimą:

—Iš kiekvieno užkampio miške ir krūmuose rinkosi žmonės ropodami visomis keturiomis, nes nusilpusios jų kojos jau nebegalėjo jų panešti. Jie atrodė, kaip mirusiųjų skeletai. Jie kalbėjo lyg dvasios, šaukiančios iš kapų. Jie maitinosi dvėsenomis, ir dar buvo laimingi, jeigu jų galėjo rasti. Trumpa laiku beveik nieko neliko, ir anksčiau gražiai apgyventas ir visko pilnas kraštas liko be žmonių ir gyvulių."

Tai, žinoma, poetų pavaizdavimas, bet istorikai apskaičiuoja, kad persekiojimų laikotarpiu daugiau kaip trečdalis gyventojų žuvo: iš pusantro milijono žmonių žuvo 616.000.

TRĖMIMAI IR KONFISKAVIMAI

1644 metais buvo išleistas įsakymas Airijoje ir Škotijoje, kad niekas nebūtų įsileidžiamas airių gyventi. Dideli skaičiai belaisvėn patekusių airių buvo išžudyti. Jūrose pagauti airiai buvo po du surišami nugaromis ir nuskandinami. Vienu metu Škotijoje nuo tilto į upę buvo įmesta 80 airių moterų ir vaikų, vien dėl to, kad tai buvo airių karių šeimos. Iš Airijos dideli kiekiai gyventojų buvo išvežti į Virginiją ir į Vakarų Indi-

jos salas priverstinėmis darbams, o stambesnių savininkų žemės konfiskuotos ir atiduotos britų karalienės pataikūnams.

GYVYBINIS KRAUJAS BĖGA LAŠAS PO LAŠO

Orleano vyskupas, garsus oratorius 1861 m. kalbėdamas Paryžiuje galėjo pasakyti:

—Noriu atskleisti baisią tiesą — yra pasaulyje tauta, kurios gyvybinis kraujas per tris šimtmečius bėga lašas po lašo, kuri pamažu išmiršta baisiame varge ir bado, priešais galingą tautą..."

Škotų protestantas James MacIntosh vienoj kalboj pareiškė:

—Per baisius keturis šimtų metų anglių valdžios įstatymai Airijoje nebaudė žudymo bet kurio airių kraujo žmogaus, lyg nelaikydami nusikaltimu."

Buvo išleisti toki įstatymai, kad jei jaunesnis brolis lieka protestantu, visos vyresnio brolio paveldėjimo teisės pareina jam; katalikams buvo uždrausta pirkti žemę. Jei katalikų tėvų vaikas likdavo protestantu, jis buvo atimamas nuo tėvų ir atiduodamas auklėti gimnėms protestantams.

OKUPACIJOS SKURSTANTI TAUTA

Berlyno istorijos profesorius von Rammner apžvelgdamas Airiją XIX šimto pradžioje, rašė:

—Aš gailėjausi Livonijos latvių, kurie gyveno gričiose netašytų sienų su samanomis užpildytais plyšiais, bet pamatęs vakarų Airiją, atšaukiau latvius, estus ir suomių, palyginamai, gyvenant prabangoje... Niekur kitur, tik Airijoje galima

rasti žmones gyvenančius ištisus metus, nuo pradžios iki pabaigos, tomis pačiomis šaknimis, uogomis ir žolėmis... Yra gyvulių, kurie taip maitinasi, bet žmonės — tik Airijoje."

GRIAUJA JŲ PASKUTINĘ TROBELĘ

Prancūzas G. de Beaumont, 1835m. aplankęs Newport-Pratt parapiją Airijoje, rado, kad iš 11,767 šios parapijos gyventojų 9,538 neturėjo kito guolio, kaip šiaudus ir žolę, iš jų 7,531 tuos šiaudus buvo pasitiesę tiesiog ant grindų, neturėję lovos...

Britai nuo jų atiminėjo grūdus, kraštas kentėjo bado. Kai airiai nebegalėjo išsimokėti mokesčių, okupantai pradėjo bausdami nesumokančius nugriauti jų lūšnas. Tik per vieną dešimtmetį (1841-1851) tuo būdu buvo nuversta, kaip sako britų oficialės statistikos, 270.000 airių trobelių.

Gelbėdamiesi beveik nuo tikros mirties airiai bėgo užsienin, daugiausia — laisvojoje Amerikoje. Štai dėl ko tiek airių turime Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

JŲ KRAUJAS NUPLOVĖ NEAPYKANTOS UŽDANGĄ

Taigi — gal daugiau kaip 400 metų, tai stipriau, tai silpniau, airiai buvo persekiojami, naikinami. Jų žemė virto kankinių kraštu dėl tikėjimo ir dėl laisvės. O vis dėl to — jų kančia nebuvo veltui. Jų kraujas nuplovė neapykantos, prievartos uždangą nuo okupantų akių, britus pagaliau paversdamas viena iš labiausiai demokratiją mylinčių tautų, kurie dabar gana daug lais-

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVA BUS LAISVA

(Atkelta iš 1 psl.)

Kaip už laisvę dirbsi, laiminsi tau Dievulis. Mūs Tėvynė kelsis, ji turi atgimti, Tarp kraštų laisvųjų vėl vietą užimti. Gi ji atsikėlus prašalins vergovę, Kurį azijatai mūs tautai užkrovė. Ten papartys laisvės ir vėl bus iškeltas, Padangėj plasnosis lyg balandis baltas.

LINKSMŲ SV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

OLESKY RADIO SHOP

Sugrįžęs po ilgų atostogų vėl aptarnaujame visų rūšių radio aparatus

2237 W. Cermak Rd. Tel. CAN. 3565
CHICAGO, ILLINOIS

PAGELBĖKITE IŠTREMTIEMS LIETUVIAMS GAUTI "DRAUGĄ" KURIO JIE YRA LABAI PASILGĘ

"Draugo" administracija kasdien gauna laiškus iš pabėgusių lietuvių prašant siuntinėti jiems "Draugą", nes būdami atskirti nuo savo tėvynės, nori rasti suraminimo skaitant lietuviškus laikraščius iš kurių sužino kas ir kur yra daroma, kad pagelbėti Lietuvai vėl atgauti prarastą laisvę. "Draugo" Administracija jau siūnia nemažą skaičių "Draugo" lietuviams ištrėmimo, bet negali visų prašymų patenkinti dėl didelių išlaidų.

Kreipiamės į mielus "Draugo" skaitytojus atjausti savo brolius esančius be pastogės ir tarpe svetimųjų ir suteikti jiems nors moralinį suraminimą duodant progos skaityti lietuvių spaudą. Tam tikslui yra organizuojamas "Ištrėmtų lietuvių spaudos fondas" iš kurio sumų būtų galima siųsti "Draugą" tiems kurie jo labiausiai reikalingi. Jeigu visi "Draugo" skaitytojai nors mažą auką prisidės prie šio fondo, tai esame tikri, kad galėsime patenkinti prašančiųjų norus.

Aukas šiam tikslui prašome siųsti "Draugo" Administracijai, pažymint "Ištrėmtų lietuvių spaudos Fondui" 2334 So. Oakley Ave. CHICAGO 8, Illinois.

"DRAUGO" ADMINISTRACIJA

Linksmų Šv. Velykų Švenčių linkiu visiems Nekalto Prasidėjimo parapijos nariams, draugijų vadams ir uoliems rėmėjams. "Draugui" ir visam jo štabui linkiu pasisekimo jūjų darbuotėje, kad "Draugas" būtų nuolatinis lankytojas kiekvienoje šeimoje.

Kun. A. Briška

Nekalto Prasidėjimo Parapijos Klebonas

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

MYKOLAS IR MARIJONA JASNAUSKAI
— SAVININKAI —

DEER HEAD INN

2259 W. Cermak Road

Haymarket 9562

Chicago 8, Illinois

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

MIKŠIS HARDWARE

MALIAVA, STIKLAS — PLUMBING SUPPLIES

3990 Archer Ave. Tel. Lafayette 4756

JUOZAPAS MIKŠIS IR SŪNUS RICHARDAS, Sav.

LINKSMŲ SV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

PETRAS P. ŠIMAITIS

NAPRAPATIŠKAS GYDYTOJAS

Patėmykite Naują Antrašą:

2506 W. 45th St., Brighton Park

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS, DRAUGAMS IR KOSTUMERIAMS

SOUTHWEST APPLIANCE COMPANY

BERNARD J. SCHWARTZ, Sav.

Parduodam Saldytuvus, Radios, Skalbiamas Mašinas ir Dulkų Valytuvus

Pasirinkimas Visokių Rekordų
Victor—Decca—Columbia

2155 W. Cermak Rd.

Seeley 4593

LINKSMŲ SV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

TONY NAMAVIČIUS, Sav.

MODERNISKOS
GROSERNĖS IR BUCERNĖS

2444 West 46th Pl.

Chicago 32, Ill.

Tel.—Lafayette 7979

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu visiems savo parapijiečiams, biznieriems už jų duosnumą, draugijų veikėjams už jų veiklumą ir visiems lietuviams džiaugtis įvykusia taika ir prašyti Dievo suteikti laisvę pavergtai Lietuvai.

Kun. J. Paškauskas

Gimimo Šv. Panelės Parapijos Klebonas

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS, KOSTUMERIAMS IR DRAUGAMS

ST. CASIMIR MONUMENT COMPANY

HAROLD E. NELSON, Sav.

3914 West 111th St.

Vienas Blokas nuo
Sv. Kazimiero Kapinių

Tiesiog Ten, Kur Busai
Sustoja

Harold E. Nelson

Dėl Gražesnio, Geresnio Paminklo Prieinamesne Kaina—
Kreipkitės Prie Mr. Nelson

Telefonas — Cedarcrest 6335

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu Visiems

JAN A. STANEK

21 WARD O COMITTEEMAN'AS

Regular Republican Party

Organization

ALELIUJA, TEGYVUOJA LIETUVA!

Pasaulio padangėse slankioja tamsūs, grąsinantys debesiai, kurie saulės šviesą dengia, jos spinduliams neleidžia skleistis žmonių tarpe. Klaiku žemės silpnųjų šviejo, klaiku žmonių mintyse ir jų dvasios nuotakoj.

Didžiųjų galių ruošiamasi į smarkią kovą. Rikiuojasi jų jėgos.

Igavusios drąsos tamsybės galvos, pagiežos ir pikčio dvasia puola, kur ir kaip gali, kad daugiau laimėjus, galutinai gi įsiviešpatavus

pasaulyje. Tos galios vieningos, narsios ir drąsiai pasauliui skelbia, "Mes tve-riam naują pasaulį."

Jų oponentai tą stebi, gąstauja puolantių jėgų, daro pastangas atsilaikyti prieš jas, bet jų tarpe daug įdomiau priešų, kitų net pa-geidauja naujų žadamų ver-tybių ir to "rojaus," kurį jisai žada įkurti šiame pa-saulyje.

Piktųjų galių viena mintis ir vieningas tikslas — revo-liucija, suirutė ir senosios

gadynės žmonėms mirtis. Oponentų pusėje vyrauja minčių skirtumai, drąsios nuotaišos įvairumai, abejo-jimai.

Priešas turi jį gaivinančią mintį ir aiškų siekį, jo ope-nentas prarado mintį, klajo-ja savo negalioj, jam tamsu ir klaiku.

Tos tatau mirtimi grąsi-nančios jėgos, išganymo ieš-kančių nepajėgumas, jų klai-džiojimas netikrais keliais gąsdina žmogaus sielą. Aki-vaizdų galaujančių piktybių ir tamsumos, kuri apguli pasaulį, darosi begalo ne-jauku ir nesaugu.

Nesant žemėje vietelės, kurios nepasiektų tamsybės galios, ar kur užsilikusi bū-tų ramybės ir džiaugsmo buveinė, mintis kilsta virš žemišką jėgą, širdis verda atomų galia, kad susprogdin-us veikiančias pasaulyje pajėgas, pakilus virš jų į pasaulį, kuris teikia ramy-bę, tikrą, žemišką galių ne-sudrumsčiamą džiaugsmą. Mintis siekia to pasaulio, širdis jo trokšta. Bet kur jis Nenusiminkit. Aš pasaulį nugalėjau. Štai Amžinojo žodžio tartas žodis. Jis mums vienintelė viltis, ramy-bė ir džiaugsmas, nes teikia geros, nevylingos vilties.

Kristus nugalėjo pasaulį, pragarą galias ir pačią mir-tį. Jis trečią dieną po mir-ties kėlėsi iš numirusiųjų, savuosius džiugina, dvasioj stiprina.

"Aleliuja" garsas tiki-nčiųjų lūpose, "Aleliuja"

džiaugsmas jų širdyse.

Viešpaties mokinių atgijo tikėjimas, pranyko nusimi-nimas, galinga viltis išaugo. Jie prisipažįsta, bergždžias būtų jų tikėjimas ir moka-slas, jeigu Viešpats nebūtų kėlęs iš numirusiųjų. Dabar jie galingi dvasioje, nenuga-limi tikėjime.

Tas jų džiaugsmas ir at-gimusi viltis, tas "Aleliuja" pereina į visų tikinčiųjų šir-dis. Džiaugsmas ir pasitikė-jimas Viešpačiu gaivina Baž-nyčią ir jos vaikus.

Nenusiminkim šių dienų skausmuose ir tamsybėse. Tas pabaissas tveria žemiškos galybės; tačiau jos yra galioje To, Kurs valdo dan-gų ir žemę.

Kristus kėlėsi iš numiru-siųjų. Kelsimės ir mes. Jis pasaulį nugalėjo. Pasaulis su savo melu sugrius prieš amžinąją Tiesą. Džiugu Ve-lykų šventėse.

Bet, Lietuvis, kaip tu? Tyli, nes tau žado trūksta. Tau burną užčiaupė mūsų bendras priešas. Gal skaus-mais ir vargais surakintos tavo širdies nebedžiugina "Aleliuja"; gal nelaimės taip ją slėgia, kad jos durys užsidarė džiaugsmo sve-čiams.

Tačiau, jaučiam, tavo sie-los dugne yra likusi vilties ugnelė. Taja viltimi gaivina-mi tavo vaikai kovoje už laisvę, guldo savo galvas už tėvynę.

Lietuva brangioji, nenu-simink, gyvenk geraja vilti-mi, nors tau atrodytų, kad

atėjo jau galas gyvenimui. Užpuolikas, tiesa, piktas, žiaurus ir mirtį nešas, ta-čiau yra Tiesa, yra stipresnė už jį galia, kurioje savo vil-tį stiprinam.

Aleliuja, Kristus kėlėsi iš numirusiųjų! Džiaukis, lie-tuvi, ir viltį Jame padėk, kaip džiaugėsi ankščiau už jį galia, kurioje savo vil-tį stiprinam.

pikčio ir mirties nešėjai su-smuks. Vargų ir nelaimių pamo-kinta Lietuva, priešų pri-smaugta atsikels skaistesnė, Meškutis

Linksmų Šv. Velykų Šventėje Nuoširdžiai sveikinu

visus savo parapijonus, geradarius,
draugus ir pažįstamus, Kristaus perga-
lę ir taika tepripildo Jūsų širdis ir te-
lydi Jūsų gyvenimo žingsnius.

Kun. M. Jodka, M.I.C.
Aušros Vartų Parapijos Klebonas

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkiu Visiems Savo
Kostumeriams ir Draugams

WEST SIDE EXPRESS

Moving, Pečiams Alyva,
Anglys ir Malkos
2146 S. Hoyne Av.
Chicago, Ill.
Tel. CANAL 5233
S. T. FABIONAS, sav.

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Savo Kostumeriams Ir Draugams

CHARLIE'S TAVERN

Cigars, Cigarettes, Tobacco,
Beer and Whiskey

C. KASILIAUSKAS IR SŪNUS JONAS, Sav.
3356 So. Halsted St. Yards 5379

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu savo Pacientams ir Draugams

DR. K. DRANGELIS

CHICAGO, ILLINOIS

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkime Visiems Savo Kostumeriams Ir Draugams

MOZART TAVERN

U. S. A. PILSEN BEER ON TAP
IMPORTED AND DOMESTIC LIQUOR

4356 S. Mozart Street

Tel. Lafayette 7555

ALBERT YAKIMASKAS PETER RYMKEWICZ

Kvepia Gėlės...

Kvepia gėlės mažutėj kamaroj,
Kvepia sodas čibreliais, medum...
Nežinau, kas man sieloje daros,
Taip ilgą, taip nyku, taip griaudu...

Kur jinai? Neateis?.. Gal pas kitą?..
Ne! Sugrįž. Tam šventai aš tikiu!
Juk jinai pažadėjo šį rytą,
Kai mes ejom kartu iš laukų...

Jau mėnulis nuklydo už sodo...
Gal jau metas ir man eit iš čia?
Bet man rodos, man rodos, man rodos,
Ir išėjus paliks tik kančia...

PETRAS BABICKAS

Sugrįžki, Laisve!...

Ir nors tavęs čia nėra, nors greitai bėga metai,
Visur tave matau, visur tave juntų:
Ir kraujo sūkuriuos, įsimojimų verpetuos
Ilgiuos tavęs... Juk grįžt žadėjai tu!

Nerimata jau dvasia lūšnelėse ir rūmuos,
Tavęs! Tavęs išsilgome visi...
Meldžiuos už tą palaimintą ramumą,
Už tai, kad sielose visų esi.

Sugrįžk! Sugrįžk! Su auštančiu rytojumi
Išnyks vaizdai tų kruvinų naktų...
Mes laukiame tavęs ir maldose kartojam:
Sugrįžk! Sugrįžk! Juk grįžt žadėjai tu!

PETRAS BABICKAS

1943.6.15.

TAUTŲ GOLGOTA IR PRISIKĖLIMAS

(Atkelta iš 2 psl.)

vėg duoda net ir jų valdo-miems kraštams.

Pati gi Airija — šiandien vėl stiprus narys nepriklausomų tautų šeimoje.

ATEIS IR LIETUVOS LAISVĖS DIENA

Ir Lietuva šiandien taip skaudžiai kenčia, panašiai kaip Airija kentėjo XVII-XIX šimt... Tačiau ir Lie-tuva prisikels, kaip Airija prisikėlė. Mūsų amžiuje ver-gija ir prievarta negali ilgai trukti; tironai ir diktatoriai virsta nuo sosto, ateis ir Lietuvos laisvės diena, kad ir po ašarų ir kančių.

Cia mums norisi priminti dar pirmojo pasaulinio karo

pradžioje Benedikto XV pa-sakytuosius žodžius:

—Atminkite, kad tautos nemiršta. Pažemintos ir pri-spaustos jos miršta po uždė-tuoju ant jų jungu, besiruo-šdamos naujai kovai ir iš kartos į kartą perduodamos graudų neapykantos ir kerš-to paveldėjimą. Kodėl gi nuo pat šio momento su šviesio-mis mintimis nepasverti tau-tų teisių ir jų teisėtųjų sie-kimų? Kodėl gi nepradėti gera valia pasikeisti pažiū-roms, kad atsižvelgiant į tas tiesas ir siekimus... būtų pa-siektas, galas tų baisių ko-vų, kaip kad buvo tas pada-ryta panašiose aplinkybė-se?"

Dr. J. Prunskis

VALDYBA IR DIREKTORIAI LINKI

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Visiems Savo Kostumeriams ir Rėmėjams

METROPOLITAN STATE BANK

Narys Federal Deposit Insurance Corporation

IR

Narys Federal Reserve System

2201 West Cermak Rd. Chicago, Ill.

PIRKITE VICTORY BONUS IR ŠTAMPAS

*Šv. Velykų, Kristaus Prisikėlimo Šventės proga
sveikiname visus draugus ir pažįstamus ir linkime
visiems, kad galėtumėm džiaugtis ir Lietuvos
prisikėlimu laisvam ir nepriklausomam gyvenimui.
Visam "Draugo" štabui linkime drąsiai stovėti
Amerikos, Lietuvos ir Bažnyčios sąjyboje,
ginant drąsiai, kaip ir ligi šiol, visus
opiuosius visuomenės reikalus.*

Mr. & Mrs. Anthony J. Rudis

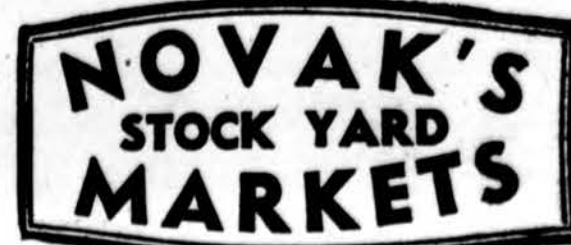

VISIEMS LIETUVIAMS—

Nuoširdžiai Linkime Jums Sulaukti

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ!

Pirkite
Novak Krautuvėje,
kur artimiausiai
jūsų namų.

Mėvos Krautuvės
randasi
visose dalyse
Chicagos miesto

NUO URALO KALNŲ PAPĖDĖS LIGI AMERIKIEČIŲ SRITIES VAKARINĖJE VOKIETIJOJE

Jauno Amerikos lietuvio dideli nuotyčiai.

(MŪSŲ EUROPOS KORESPONDENTO)

1941 m. vasarą, pirmosios sovietinės okupacijos metu, mokykloms darbą baigus, daug Lietuvos vaikų buvo nuvežta į Palangos ir Druskininkų vasarvietes. Radijas ir spauda visa gerklė rėkė, kad seniau vasarvietėse galėjo ilsėtis tik turtingieji, tik kapitalistai, o dabar jose gali gyventi visi darbo žmonės, pirmoje eilėje mokyklų vaikai. Tik tarybinės Lietuvos vaikai, raudonosios armijos išlaisvinti, geriausio

vaikų draugo Stalino globami, gali džiaugtis ir gėrėtis saule, smiltimis, jūra... Tėvai, skubėkite įrašyti savo vaikų ir vaikų stovyklas vasarvietėse!

Bolševikai nebūtų bolševikais, jei gražiausių paneigimų giesmelės neskambėtų apgaulei, viliojimo tikslais savo paslėptiems siekimams užmaskuoti. Kaip puošnios pavo plunksnos nevilioja padoraus mėsininko, taip gerai apmokama bolševikinė propaganda niekam ir niekur veltui romansų nedainuoja. Vaikų stovyklos vasarvietėse buvo suorganizuotos tam, kad pačiais nekalčiausiais vardais daugiau vaikų į stovyklas suviliotų, atitrauktų juos iš tėvų globos ir galėtų auklėti komunistinėje dvasioje. Tikrumoje tos stovyklos buvo nekalčiausiais vardais apipavidalintos komjaunuolių ir pionierių mokyklos. Stovyklaujantiems vaikams buvo aiškinamos Stalino "tiesos", daug pasakojama apie Sovietų S-gos herojus, galingą raudonąją armiją, laimingas komjaunuolių ir pionierių organizacijas, patys raginami įstoti į tas organizacijas ir nuolat mokomi rusų kalba dainuoti komunistines dainas apie draugę Katiušą, tris laimingus tankistus, pilietinius karus... Stovyklaujantieji vaikai nebeturėjo galimybės nueiti į bažnyčią.

Taip į Palangos ir Druskininkų vaikų stovyklas buvo suvilioti per 2,000 Lietuvos vaikų. Stovyklaujantių vaikų tarpe buvo ir trylikmetis Amerikos lietuvis čikagietis Julius Stirt, su savo dėde į Lietuvą atvažiavęs 1939 metais.

1941 m. birželio 22 d. rytą prasidėjo Sovietų S-gos Vokietijos karas. Palanga yra Vokietijos pasienyje, Druskininkai kiek toliau, bet dėl greito vokiečių žygiavimo ir Palanga ir Druskininkai tuojau atsidūrė vokiečių rankose. Druskininkuose stovyklavusių vaikų visai nerasta, o Palangoje rasta tik maža dalis. Visus kitus stovyklavusius vaikus sovietai suskubo išvežti nežinia kur. Vokiečiams užėmus Latviją, Gudiją ir įsibrovus į tolesnes Sovietų S-gos sritis, buvo suruošta bent kelios išvežtųjų Lietuvos vaikų įvežimo ekspedicijos. Buvo tikimasi išvežtuosius vaikus rasti paliktus kur nors Gudijoje. Deja, išvežtųjų vaikų niekur nerasta. Iš geležinkeliečių patirta, kad Lietuvos vaikus bolševikai išvežė Maskvos kryptimi. Sklido įvairiausi gandai. Viso karo metu jokių tikslesnių žinių apie išvežtuosius Lietuvos vaikus nebuvo.

Tik šią vasarą, ketveriems metams praėjus ir karui Europoje pasibaigus, tylos uždanga prasiskleidė ir apie išvežtuosius Lietuvos vaikus praskambėjo pirmieji žodžiai. Minėtasis Amerikos lietuvis, Julius Stirt, dabar jau 17 m. jaunuolis, šį pavasarį slapta pabėgo iš Uralo kalnų papėdės, pasiekė Lietuvą, sužinojo apie gausius lietuvių tremtinių būrius vakarinėje Vokietijoje, patį nuotykingai juos pasiekė ir atnešė pirmas autentiškas žinias apie išvežtuosius Lietuvos vaikus. Jis smulkiai papasakojo, kaip juos išvežė, kur apgyvendino, kokios buvo gyvenimo sąlygos, ką matė ir patyrė per ketverius metus gyvendamas Sovietų S-goje, koks gyvenimas ir nuotaikos dabar Lietuvoje ir kaip gausių nuotykių kelias pasiekė am-

rikiečių administruojamą sritį vakarinėje Vokietijoje.

1941 m. birželio 22 d., Sovietų S-gos Vokietijos karui prasidėjus, Palangoje stovyklavusius vaikus skubiai nuvežė į geležinkelio stotį, pakubomis susodino į traukinį ir vežė tolyn nežinia kur. Traukiniui įvažiavus į Sovietų S-gos teritoriją, dar esant pačiame Latvijos pasienyje, vaikus vežusį traukinį užpuolė vokiečių lėktuvai. Vaikai išbėgiojo į mišką, o į traukinį buvo pataikyta. Nedidelė vaikų dalis per traukinio puolimą žuvo. Lėktuvų puolimui pasibaigus, išbėgioję vaikai susirinko prie sudaužyto traukinio ir kariuomenės sunkvežimiais buvo nuvežti į Velikę Lukę. Ten vaikai gavo valgyti, valandėlę atskivėpė, paskui vėl pakubomis susodino į traukinį ir vežė tolyn ir tolyn. Vaikai nerimo, verkė ir niekas nežinojo, kodėl juos veža, kur juos veža, kur jų tėvai. Traukinys nėrė per miškingas sritis, tik labai trumpai sustodamas kai kuriose pakelės stotyse. Vaikus iš traukinio išsodino vienoje geležinkelio stotyje Maskvos apylinkėse. Ten atsirado ir Druskininkuose stovyklavę Lietuvos vaikai. Tame miestelyje atvežtieji vaikai buvo skirstomi nuolatiniam gyvenimui Sovietų S-gos gilumoje. Daugumą vaikų paskyrė į Taškentą, kitus į Kuibiševą, tam tikrą dalį vaikų paskyrė į mažai tegirdėtą Udmurdijos sritį, o Julius Stirt su 200 lietuvių vaikų būreliu buvo paskirtas ir tuojau išsiųstas į Čkalovą.

Čkalovas yra Sovietų Sąjungos gilumoje prie Uralo upės, beveik už 500 km. nuo Volgos į rytus ir apie 2,000 km. nuo Lietuvos. Atvežtuosius Lietuvos vaikus apgyvendino vaikų namuose. Nie kada nepagalvojo atvežtieji vaikai, kad kada nors turės būti komjaunuoliais ir mo-

kykloje negirdės lietuviško žodžio. Deja, taip atsitiko. Visi buvo įrašyti į komjaunuolių organizaciją ir turėjo lankyti rusišką mokyklą, kur viskas buvo dėstoma rusų kalba ir per ketverius metus iš mokytojo neišgirdo lietuviško žodžio ir nematė lietuviško vadovėlio. Vaikų namuose taipogi nebuvo jokio suaugusio lietuvi. Vaikai buvo palikti visiškai rusų globai. Tik tarp savęs kalbėjosi savo gimtąja kalba. Mokykloje buvo aiškinama, kad jie yra laimingi būdami čia, didžiosios tėvynės šauniasiu vaikų būryje, toli nuo vokiečių. Lietuvoje vokiečiai žmones šaudė, kitį miršta nuo bado.

Sovietinė mokykla stengiasi iš vaikų išrauti tėvų auklėjimo pėdsakus ir juos padaryti aktyviais komunistų kovotojais. Tą išgyveno ir Lietuvos vaikai. Mokykloje tris kartus savaitėje vaikams buvo aiškinama politgrama. Vaikai kaip poterių turėjo išmokti visas Stalino padarytas "dorybes", smulkiausiai viską žinoti apie visas Sovietų S-gos respublikas, pilietinio karo ir raudonosios armijos herojus, apie baisų darbininkų vargą, išnaudojamą ir streikus kapitalistiniuose kraštuose, kaip visoki reikšmės ir kiti Sovietų S-gos priešai tyko sugriauti laimingą sovietų darbininkų gyvenimą ir juos pavergti...

Vėliau su vaikais ryšį užmezgė Lietuvos komunistų partija, kuri buvo įsikūrusi Maskvoje. Iš ten vaikai gaudavo lietuviškų laikraščių ir politinėm temom parašytų brošiūrų. Tačiau nedaug vaikų ten lietuviškumo rasdavo. Viskas buvo komunistiška, svetima, nelietuviška, nemielia. Tik raidės buvo lietuviškos ir žodžiai tėvynės kalba skambėjo. Retkarčiais Lietuvos komunistų partijos žmonės vaikus ir aplankydavo.

Kai kuriems vaikams pasisėkė susirašinėti su 1941 m. birželio 14-15 d.d. iš Lietuvos sovietų ištremtaisiais lietuviams. Daug tokių tremtinių dirbo Sibire prie geležinkelio. Vaikų tarpe sklido kalbos, kad daug lietuvių tremtinių žuvo nuo bado, šalčio, labai sunkaus darbo. Lietuviai tremtiniai nebuvo mobilizuoti į raudonąją armiją. 1943 m. lietuvių komunistiniai laikraščiai rašė ir 1941 m. birželio 14-15 d. iš šiaip vaikai girdėjo, kad

Lietuvos išvežtiesiems lietuviams tremtinio bausmė yra nuimta ir tremtiniai gali pakeisti gyvenamąją vietovę ir pasirinkti tinkamesnį darbą.

Lietuviai vaikai bado neįsėdė, maistas buvo patenkinamas, o palyginus su rusų maistu—jis atrodė labai geras. Rytą vaikai gaudavo 200 gr. duonos, apie 15 arba 20 gr. sviesto ir saldžios kavos ar arbatos. Mokykloje, ilgosios pertraukos metu,

(Nukelta į 5 psl.)

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

linkiu visiems savo parapijiečiams, draugams ir pažįstamiems. Per šias šventes prisiminkime savo maldose, kad Dievo Apvaizda saugotų mūsų brolius, draugus, ir pažįstamus pavergtoje Lietuvoje.

Kun. A. Martinkus

Dievo Apvaizdos
Parapijos Klebonas

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

JOKANTŲ ŠEIMA

KONTRAKTORIAI

4138 Archer Ave. Biz. Tel. Laf. 3052

Res. Tel. Lafayette 4589
CHICAGO, ILLINOIS

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams Ir Draugams

J. KODIS UŽEIGA

2622 West 69th St. Chicago, Ill.

Tel. PROspect 6629

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

FRANK MICKAS

FINE CUSTOM TAILORING
SUITS MADE TO ORDER

Ir "Draugo" Stotis

4146 Archer Ave. Chicago, Ill.

Phone Lafayette 9066

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkime Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

Peoples Hardware and Paint Co.

GREGORAVICIAI, Savininkai

1901 West 47th Street Chicago

Lafayette 4139

DABAR GERA PROGA ĮSIGYTI --

Anglišką-Lietuvišką

Lietuvišką-Anglišką

ŽODYNA

Nebūkite be Marlborough's
LITHUANIAN DICTIONARY
Kaina \$6.00

Mokinkitės Lietuvių Kalbos su Anglišku Vadovėliu!

Įsigykite Marlborough's

LITHUANIAN — SELF-TAUGHT
Kaina \$2.25

Sluokite Jūsų Užsakymus Sekančiai:—

"DRAUGAS"

2334 South Oakley Avenue

CHICAGO 8, ILLINOIS

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linki Savo Kostumeriams ir Draugams

ZILINSKAS DRUG STORE

Receptų išpildytojas

SAL. BATKEVICIUTE, R. Ph.

2325 So. Leavitt St. Chicago, Ill.

Telefonai CANal 9350-9351

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams Ir Draugams

J. KONCEVIC

UNION BARBER SHOP

2557 W. 43rd St. Phone: Virginia 2706

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams!

JUSTIN KULIS

VAISTININKAS

Wholesale and Retail

Botanical Drugs and Patent Medicine

3259-61 So. Halsted St.

Tel. Victory 8897

Nuo Uralų kalnų papėdės

(Atkelta iš 4 psl.)

gaudavo po 100 gr. baltos duonos ir saldžios arbatos. Pietums duodavo 100 gr. duonos, sriubos su mažais gabaliukais mėsos irkošės. Vakarienei 100 gr. saldų bulutę, 100 gr. duonos ir arbatą. Ir taip per ketverius metus. Lietuviai vaikai matė, kad taip, socialiai, maitinami tik jie, lietuviai, vaikų namų globotiniai. Vietiniai rusai yra apiplyšę, apskurę, mažai turi ką valgyti, nuolat išalkę ir prašo vaikų parduoti bent gabalėlį juodos duonos. Vaikams duonos dažnai atlikdavo, ir jie parduodavo ją vietiniams rusams, kurie įstengdavo pirkti tik mažus gabaliukus, kąsnelius, nes uždirbdavo nedaug ir pinigų neturėjo. Už 200 gr. gabalėlį juodos duonos gaudavo 10-15 rublių. Vaikams pradėjo storėti pinigėlis.

1943 m. buvo įsteigta vadinamoji "Lietuviškoji" divizija. Į ją buvo sumobilizuota arti 2,000 lietuvių, daugumoje iš Lietuvos pabėgusių rusų, kurie anksčiau gyveno Taškente. Sovietų karinė vadovybė "lietuvish-

kosios" divizijos vadu paskyrė gen. Karvelį, o jo pavadojuotą—rusų pulkininką. Suformuotą diviziją tuojau išsiuntė į frontą Orlo ruože, kur tada ėjo nepaprastai atkaklūs ir kruvini mūšiai. Ten "lietuviškoji" divizija labai smarkiai buvo sumušta. Papildžius ją naujais žmonėmis, lietuvių beveik nebeliko, nors divizijos varams aiškino, kad šita divizija praskins kelią į Lietuvą ir išvaduos kenčiančius, alkstančius ir raudonosios armijos laukiančius Lietuvos žmones.

Dabar šita "lietuviškoji" divizija stovi Naujojoje Vilnioje, apie 10 km. nuo Vilniaus. Jos paskirtis gaudyti partizanus. Ir dabar divizijos vadu yra gen. Karvelis. Jis eina pareigas generolo be galios. Jo pavadojuotais yra rusai. Beveik visų aukštesnieji karininkai taipgi lietuviai. Šitos divizijos, pasityčiojimui turinčios lietuvišką vardą, neapkenčia visi lietuviai.

Praėjusių metų vasarą, atostogų metu, Julius Stirt sumanė aplankyti savo draugus, gyvenančius Taškente,

Linksmą dieną nušvito jau
Kebiesi, Išganytojai,
Mes garbę duodam visi Tau,
Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja!

Ačiū, joguei mus atpirkai,
Aplėdai grabų garbingai,
Atvėrei dangų meilingai,
Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja!

su kuriais artimai susibūčiavo Palangos vaikų stovykloje 1941 m. ir dabar susirašinėjo. Sumanymą įvykdė. Nors Taškentas nuo Čkalovo gana toli, bet kelionė pasisekė. Slapta paliko vaikų namus, kelionei pinigų turėjo, sėdo į traukinį ir per 3 paras pasiekė Taškentą. Gyvenimas Sovietų S-goje Julijui išmokino būti staigiu, gudriu, pramatančiu ir apsiukriu praktiškuose reikaluose. Iš Maskvos į Čkalovą įvairūs spekuliantai atveždavo žiebtuvėlių (benzinkų), kurias parduodavo po 10 rublių. Tarp Maskvos ir Taškento susisiekimą žymiai retesnis ir prastesnis, ir Julijus šią aplinkybę išnaudojo savo kelionės į Taškentą metu. Jis Čkalove prisipirko žiebtuvėlių po 10 rublių, kuriuos Taškente kaip dideles retenybes išpardavė po 80 rublių. Pinigai vos tilpo į kišenę.

Taškente buvo daugiau Lietuvos vaikų, kaip Čkalove. Visi gyveno vaikų namuose ir lankė Taškento amatų mokyklą, kurioje buvo įsteigtas lietuviškasis skyrius. Tam skyriui vadovavo lietuvis mokytojas. Maitinimosi ir kitos gyvenimo sąlygos buvo panašios, kaip ir Čkalove. Kuibišive lietuviai vaikai taip pat lankė vietinę amatų mokyklą. Apie Lietuvos vaikus, nuvežtus į Udmurdijos sritį, žinių nebuvo.

1944 m. rudenį, kai sovietų kariuomenė vėl okupavo Lietuvą, nerimstantiems vaikams nuolat sakydavo, kad 1945 metais visus parves į Lietuvą. Vaikai, dabar jau suaugę jaunuoliai, rekantriai laukė tos dienos, kada pažadai bus ištesėti, kada galės grįžti į tėvynę. Taip belaukiant praėjo 1945 m. sausio, vasario ir kovo mėnesiai. Julijui nusibodo girdėti tuškus pažadus, nusibodo nuobodžiai laukti, nusprendė palikti įkūrėjus vaikų namus ir keliauti į Lietuvą. Pavyko kelionę į Taškentą, pavyko ir į Lietuvą,—drąsinosi save ruošdamasis pabėgimui.

1945 m. kovo-balandžio mėnesiais, kai sovietų kariuomenė jau buvo užėmusi nemažus Vokietijos plotus, Sovietų S-gos gilumoje daug vaikų sėdavo į tuščius prelinių traukinių vagonus ir važiuodavo į Rytprūsijos karo grobio rinkti. Nors oficialiai taip važiuoti buvo negalima, tačiau tada buvo tokios nuotaikos, kad vaikų kelionė į Vokietijos žemę karo grobio rinkti buvo suprantama ir beveik nevaržoma.

Vieną dieną ir Julius Stirt galutinai paliko vaikų namus, sėdo į prelinį traukinį, prisidėjo prie vykstančių į Vokietiją karo grobio rinkti vaikų ir balandžio antrojo pusėj, po trijų savaičių įvairios ir nuotykingos kelionės, iš Uralo kalnų papėdės pasiekė Kauną.

Apsišarvavęs komjaunolio pažymėjimu, Sovietų Sągoj įgytu patyrimu ir vadinamas tėvo ieškanti sūnu, kurs yra raudonosios armijos karininkas ir dabar turi būti kažkur Lietuvoje, Julius Kaune aplankė pionierių, komjaunimo ir komunistų partijos bustines. Visur buvo maloniai sutiktas, laikomas pavyzdiniu tėvo pasiūgusiu sūnumu, visur pažadėjo surasti neesamą tėvą, davė nakvynę ir maistą. Nuėjęs į tą butą, kur 1939 m. atvažiavęs iš Amerikos gyveno su savo dėde, nė vieno žmogaus neapžino. Nepažinojo ir jo niekas. Visi gyventojai buvo nauji ir apie jį nieko nežinojo. Tame kambaryje, kur prieš ketverius metus jis gyveno, dabar buvo įsitaisęs smulkus amatininkas. Amatininkui išpasakojęs visą istoriją, ir buvo priimtas pas jį gyventi. Iš amatininko pirmą kartą sužinojo, kad labai daug lietuvių tremtinių gyvena Vokietijoje, toje jos dalyje, kur valdo amerikiečiai ar anglai. Amatininkas papasakojo, kad prie vokiečių jis geriau gyveno, galėjo pragyventi dirbdamas savo kuklią dirbtuvėlę. O dabar kasdien turi 10 valandų dirbti valdiškoj artelėj, kad gautų maisto kortelę. Ir tik naktimis, grįžęs iš artelės, kiek jėgos leidžia gali dirbti namuose. Kas nedirba artelėse ar valdžios įstaigose, visiškai negauna maisto kortelės. O be kortelės gyventi neįmanoma. Viskas labai brangu. Duonos kg. kaštuoja 20-30 rublių, sviesto kg. 300-350 rublių, lašinių kg. 400 rublių, mažą baltos duonos bulutę 15-20 rublių, baronka 5-10 rublių ir t.t. O uždirbti žmogus per mėnesį gali 300-350 rublių. Ir taip maisto kortelės garbei visi amatininkai ir prekybininkai turi palikti, uždaryti savo įmones ir nenoromis eiti dirbti į valdžios sutvertus kolektyvinius vienetus.

Maisto kortelės yra keturi rūšių. Geriausias maisto kortelės gauna aukštieji valdininkai, kurie daugumoje yra atvežti rusai. Toliau pakencijamas maisto kortelės gauna inžinieriai, technikai, mechanikai ir kiti didžiųjų įmonių specialistai. Prie-

paskutinėj vietoj stovi darbininkai, kurių gaunamos maisto normos nedidelės, tik 100 gr. duonos dienai didesnės už ketvirtą vietą stovinčius smulkiuosius valdininkus. NKVD ir policija gauna visiškai atskiras maisto korteles.

Kaunas nuo karo veiksmų mažai nukentėjo. Visus su-naikinimo darbus atliko pasitraukdami vokiečiai. Jie susprogdino Maisto, Drobės, Metalų fabrikas, geležinkelio dirbtuves, geležinkelio, radio, elektros ir vandentiekio stotis, tiltus ir t.t. Susprogdintų tiltų vietoje sovietai pastatė medinius tiltus. Kaune judėjimas žymiai mažesnis kaip nepriklausomos Lietuvos laikais. Žmonių veidai liūdni, nuotaika prislegta, visi kažko laukia. Daug Kauno gatvių pavadin-ta rusiškais vardais, tačiau kalboje žmonės vartoja senus, lietuviškus tų gatvių vardus. Visuose geresniuose namuose yra įsikurusios įvairiausios partijos įstaigos. Kalėjimai perpildyti. Gatvėse matosi daug policijos.

Iš Kauno Julius Stirt persikėlė į Vilnių. Gavęs pasiuntinio vietą Prekybos Liaudies Komisariate, kurio komisarų yra Gregorauskas, o pavadojuotoju — Ivaškevičius. Atlyginimą paskyrė 250 rublių mėnesiui. Naujojo tarnautojo darbas buvo išnešioti komisariato raštus į kitus komisariatų ir partijos įstaigas. Komisariatų išmėtyti po visą miestą, vienas nuo kito toli, tai raštams išnešioti žadėjo duoti dviratį, tačiau dviratį duodavo tik retkarčiais. Pėsčias nesuskubdavo visų raštų išnešioti, atidėdavo juos kitai dienai, kai gaus dviratį. Tačiau juo toliau, juo rečiau dviratį tegaudavo, o neišnešiotų raštų krūva didėjo ir didėjo. Vieną dieną ėmė juos ir suplėšė. Toliau neišnešiotų raštų "nebelikdavo"—ką nespėdavo išnešioti, suplėšydavo. Pasitaikė taip, kad tarp suplėšytų raštų buvo svarbus komunistų partijai raštas. Kilo skandalas, visas reikalo išaiškėjo, pats prekybos komisarų Julijus išbarė, atėmė maisto kortelę, išmokėjo mėnesinį atlyginimą ir iš įstaigos pavarė.

Julius Stirt Vilniuje išgyveno apie mėnesį laiko. Vilnius labiau nukentėjęs nuo karo, negu Kaunas. Visos aukštosios komisarinės ir partinės įstaigos yra Vilniuje. Girdėjo ir apie didelę lietuvių partizanų veiklą. Per mėnesį laiko Vilniuje matė per 20 iškilmingų laidotuvių. Taip laidojami iš pro-

vincijos atvežti nuo partizanų kritę įvairūs partiečiai ar komunistinės valdžios aktyvūs pareigūnai.

Likęs bedarbiu, Julius nusprendė važiuoti į Vokietiją ir pasiekti amerikiečių valdomą sritį. Tuo laiku nemažą dalis Vilniaus krašto gyventojų dėjosi save lenkais ir repatrijo į Lenkiją, tikėdamiesi, kad ten gal bus režimas ne toks sunkus ar geresnės sąlygos pabėgti į amerikiečių ar anglų valdomą Vokietiją sritis. Labai atstengs išvažiuoti likusieji Lietuvos žydai. Jais buvo

nepasitikima. Jie liko nekenčiami. Ir vien todėl, kad išliko gyvi.

Jei jie liko gyvi, jei vokiečiai nesušaudo, tai turėjo būti vokiečių šnipai,—sklido negaltingas kaltinimas.

Ir Julius norėjo bandyti repatriuoti į Lenkiją, bet stotyje susidūrė su sovietų kariais, važiuojančiais į Vokietiją, vėl apsimetė vyktas ieškoti savo tėvo, raudonosios armijos karininko, dabar gyvenančio Berlyne,—ir laimė nusišypsojo. Kariai jaunam komjaunuiui, net

(Nukelta į 6 psl.)

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Visiems Draugams Amerikos Legijonieriams,

Pažistamiems Lietuviams ir Kostumeriams Linki

ANTHONY KASPER TAVERN

DIDELIS PASIRINKIMAS DEGTINĖS,
VYNO IR ALAUS

5059 S. Wells St. Tel. Livingston 2034

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Savo Kostumeriams Ir Draugams

HYBL TOBACCO CO.

CHARLES D. HYBL, Savininkas

Wholesale Dealers in
CIGARS, TOBACCO, CIGARETTES

4070 Archer Ave. Chicago, Illinois

Phone VIRginia 3133

QUICK DELIVERY

Mes Kalbame Lietuviškai

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Visiems Pacientams, Draugams ir Pažistamiems

DR. AL. M. RAČKUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4204 Archer Ave. Virginia 1886

CHICAGO, ILLINOIS

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

LINKIME VISIEMS MŪSŲ KOSTUMERIAMS
IR DRAUGAMS

MR. & MRS. A. R. PATRICK

(Petrikas)

2806 W. 63rd St.

Tels.: Hem'ock 0220

" 3366

" 3367

Vienatinis Lietuvis "Wholesale" Tabakininkas Amerikoje

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

ALFRED J. FANTOZZI

REAL ESTATE

AUTO LOANS and INSURANCE

2414 So. Oakley Ave.

NOTARY PUBLIC

Phones CANal 5084

5085

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

SOUTHWESTERN SERVICE STATION

7000 So. Western Ave.

South West Corner

Sav. JOE BAUBKUS

Tel. Hem. 9615

PRIE TĖVYNĖS DURŲ

(Laiškas iš Europos)

JURGIS MANTAS

Kiekvienas mūsų, gyventi
damas svečioje šalyje pa-
bėgėliu ar tremtiniu, dažnai
pasvajoja: Ateis tokia di-
na ir aš galėsiu grįžti į tē-
vynę.

Mes nežinome, kada ta
diena ateis: rytoj, poryt ar
po pusės metų. Mes trokš-
tame, kad tai būtų rytoj,
bet žiauri tikrovė tą laimės
dieną vis atideda.

Nieko nėra baisesnio, kaip
nežinia. Žinotume, kad teks,
sakysim, trejetą metų būti
be tėvynės, — prisitaikytū-

mėm, ką nors pradėtume,
ką nors nuoseklesnio, rea-
liškesnio darytumėm. Dabar
gi stumiame dieną iš dienos.
„Darbas krenta iš rankų,
mintys—toli, nervai kai ku-
riems krinka, trumpai kal-
bant—kiek gendame.

Laimė, kad lietuvių būdas
stiprus, grūdintas. Esame
vėtyti ir mėtyti. Ryžtingai
tvarkomės, kai ima nesisek-
ti, drąsinaime silpnavačius,
ir nekartą patys stiprina-
mės pranašingais A. Bara-
rausko dainos žodžiais:

„Neįveiksi, sūnau šiaurės,
Mūsų širdys—tvirtos,
Seniai buvo išmėgintos,
Seniai keptos, virtos...“
kurios pabaigoje taip įsak-
miai patikinama, kad: „Kai-
nai virs į dulkes, dulks
kils galybėn.“

Mes tikime, kad ir ši kar-
tą šiaurės sūnus, tikriau, —
žiaurusis kruvinasai Milži-
nas molio kojomis, sutru-
pės ir greit sutrupės, nes
juk po I-ojo pasaulinio karo
galingoji caro imperija griu-
vo, kaip kortų namelis.

Bet vieno tikėjimo nepa-
kanka. Mes dažnai galvoja-
me: kokie mes grįšim į tē-
vynę?

Nepaslaptis, kad tik iš-
trėmime daugumas mūsų
suprato, ką tai reiškia tu-
rėti laisvą nepriklausomą
valstybę. Tėvynę gyvendam-
i, dažnas buvome,—turėki-
me drąsos prisipažinti, —
tarytum sūnus palaidūnas.
Ne kartą mums Lietuvoje—
tai tas, tai anas reikalas
nepatikdavo, dažnai pikty
pastabų ir laikraščiuose pa-
siskaitydavom. Peikti savo
valstybės tvarką buvo įpras-
ta, buvo laikoma geru tonu.
O jei kuris drąsesnis mė-
gindavo priekaištus atremti,
ir imdavo įrodinėti priešin-
gai, jį juokų žurnalai, o kar-
tais ir rimti laikraščiai, ap-
šaukdavo „valdiško pyrago
mėgėju“, besitaikančiu prie
valdžios stalo ir t.t.

Neminėtume to šiandien-
čia, jei neturėtume žinių,
jog ir šiandien dar atsirand-
a tokių pablūdėlių, kurie
pirmon vieton stato savo
partijos, o ne tėvynės va-
davimo reikalus. Ir ne tik
čia Europoje. Ir Amerikos
lietuvių visuomenėje, dėja,
tokios nuotaikos buvo įsi-
vyravusios, bent taip atro-
do iš laikraščių.

Kodėl trūksta kai kuriems
mūsų broliams tautinės sa-
vigarbos?

Turime vieną kart visam
laikui suprasti, kad tauta
yra tik didelė šeima. Ne
šeimyna, kurion įeina sam-
diniai ir šiaip pašaliniai
žmonės, tuo laiku ūkio dar-
bams reikalingi, o šeima,

sujungta ne tik dvasios ir
kraujo ryšiais, viena kalba,
bet ir viena tradicija, pa-
veldima nuo seniausių laikų.

Dėl tos didžiulės tradici-
jos įtakos, (pasakų, pada-
vimų, liaudies dainų, paga-
liau, — rašytų dokumentų
pavidalu), lydėjusios lietu-
vių tautą iš giliosios praei-
ties, negausi lietuvių šeima-
tauta, dar neseniai stovėju-
si prie grabo lentos, 1918.
II. 16 d. atgijo, atkūrė Lie-
tuvos valstybę ir per 22 me-
tų nepriklausomo gyvenimo
parodė tiek energijos, kūry-
binio pasiryžimo, pasiauko-
jimo ir valios gyventi, kad
jokios andros, jokios kruvinas
teroras tos valios ir ateityje
nubėpalauš!

Tokiomis mintimis persi-
ėmę mes minime Lietuvą
kasdien, kad ir būdami toli
nuo Lietuvos. Mes neatsi-
traukiame nuo Tėvynės du-
rų, durų, kurios mūsų ma-
nymu, turi greit prasiverti.
Grįšime į tėviškes, prie gim-
tųjų namų. Gal dažnas mū-
sų tik griūvėsius jų rasi-
me... gal nerasime tėvelių,
gal... Kas žino, kiek džiaug-
smo ir skausmo ašarų bus
išlieta sugrįžus... Nė vienas
iš mūsų, neradęs savo tėvų,
namų ar šeimos tyliai siel-
vartaus, o, gal, vienas kitas
mėgins „suvesti sąskaitas“,
kerštauti, gal...

Ir vėl noriu tyliai, bet
įsakmiai pakartoti: „Bro-
liai, juk mes esame vienos
šeimos nariai.“

Kas išaugęs šeimoje, tas
žino, kas dera ir kas nede-
ra daryti. Visi mes mylėjo-
me ir mylime savo motiną
Tėvynę, tik vienas geriau,
kitas blogiau tuos jausmus
mokėjome jai pareikšti. De-
ra grįžti Tėvynėn su meile
širdyje, bet ne su neapykan-
ta. Dera ugdyti sieloje di-
delį tiesos pajautimą, kan-
trybę ir pakantumą. Dera
grįžti į Tėvynę pasiryžus
daugiau jai duoti, negu iš
jos reikalauti.

Viena, ko mes ypatingai
turime ilgėtis, tai išmokti
galvoti lietuviškai.

Kita mūsų pareiga: iš-
mokti jausti broliškai, gra-

žiausia šio žodžio prasme.

Ir trečias mūsų siekimas
turėtų būti — mokslas ir
darbas. Bet koks darbas,
kad tik eitų tautos ir tėvy-
nės gerovei.

Ir jei šiandien, kai dar
tėvynės durys užvertos, tai
kas leidžia be darbo dienas
— tuo jis tik toliau savo
svajonės įvykdytą. Ar nau-
ją specialybę įgyti, ar iš-
mokti svetimą kalbą, ar iš-
knygos pasisemti mokslo
naujienų, ar išgirdus kitų
žmonių išgyvenimų ir nelai-
mių pasakojimus, pasidary-
ti sau įspėjančių išvadų, ar
išrasti kokį įnašį, ar para-
šyti pluoštelį atsiminimų iš
savo patyrimų ir nelaimių,
ar didesniame būrely esant
surengti kokį minėjimą, ar
kokią paskaitą bei kursų
ir t.t. vis tai yra darbas,
kūrybinis darbas, tobulinas
žmogų, padarąs jį vertin-
gesniu, brangesniu ir, kartu
su tuo, jo šeima—tutą —
valstybę — turtingesne, kul-
turingesne.

Abejojantiems, kurie guo-
džias: „Bėpig tiems, kurie
mokslus išėję, tegu dirba, o
ką aš—kaimo bernelis, —
pradžios mokyklą baigęs,
nuveiksiu.“ „Mes visi dabar
lankome aukštąją pasaulio
mokyklą — Didįjį Gyvenimo
Universitetą, bei atliekame
sudėtingose jo laboratorijo-
se praktikos darbus. Sun-
kus ir brangiai apmokamas
yra tasai mokslas.“

Kiekvienas nuoširdus lie-
tuvis turi žinoti ir giliai
įsisąmoninti, kad be jo lie-
tuvių šeima—tauta bus ma-
žesnė, tėvynė Lietuva—silp-
nesnė.

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

LINKIME VISIEMS SAVO KOSTUMERIAMS

IR DRAUGAMS

WESTWOOD LIQUOR STORE

Rinktinių Vynų, Likerių ir Alų

ALEX IR STANLEY SHIMKUNAI, Savininkai

2441 West 69th St. Prospect 5951

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkime Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

JAMES TAVERN

IG. IR ONA PAURAZAI, Sav.

2942 W. Pershing Rd. Chicago, Ill.

Tel. Lafayette 4888

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkime Visiems Savo Pažystamiems ir Draugams

LIETUVIŲ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJA

Nariai:

S. P. MAŽEIKAI IR
J. G. EVANS
A. M. PHILLIPS
J. LIULEVIČIUS

LACHAWICZ IR
SONAI
I. J. ZOLP
P. J. RIDIKAS

L. F. BUKAUSKAS

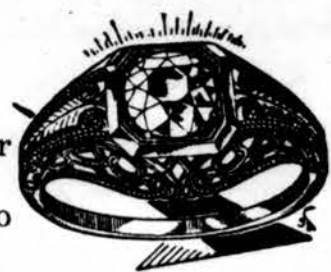
Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams Ir Draugams

A. PETKUS

JEWELER

Užlaikau deimantų, laikrodžių ir
kitokių brangmenų.
Laikrodžių taisymas, tai mano
specialybė.

2502 W. 69th St.

Chicago, Illinois

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

LINKIU VISIEMS
LIETUVIAMS

BALTIC STREAMLINE BAR

Užeiga Geriausių Gėrymų

3129 SO. HALSTED ST.

VICTORY 0885

Thos. Aleksynas, Savininkas

ir

Pirmininkas Local No. 7, R. L. D. P. A. of Ill.

Linksmų Velykų Švenčių

Linkime Visiems Savo
Kostumeriams
ir Draugams!

J. ir P. Rachunai

SAVININKAI GARSIOS

GOLD COAST INN

kur užlaikoma

IMPORTUOTŲ IR NAMINIŲ
GERIAUSIŲ VYNŲ IR GĖRIMŲ

2656 WEST 69th STREET

Chicago, Ill.

Tel. REPUBLIC 8879

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

Telser Jewelry Company

JEWELERS & OPTICIANS

Cash arba Lengvais Išmokėjimais

2205 W. Cermak Rd.

Tel. Canal 5496

arti Leavitt St.

Nuo Uralo Kalnų Papėdės Ligi Ameri- kiečių Srities Vakarinėje Vokietijoje

(Atkelta iš 5 psl.)

iš Čkalovo atvykusio ieškoti
savo tėvo karininko, pasiža-
dėjo padėti. Jį priėmė į savo
tarpą. Ir vieną dieną sek-
mingai įvažiavo į Vokietijos
žemę. Traukinys valandėlei
sustojo Karaliaučiuje. Pul-
kai važiuosiu civilijų rusų
išlipo iš traukinio. Jie čia
atvažiavo įsikurti nuolati-
niam gyvenimui. Karaliau-
čiaus stotyje niekur nesigir-
dėjo vokiško žodžio. Visur
matėsi tik apiplyšę iš Sovie-
tų S-gos atvežti kolchozinin-
kai ir raudonosios armijos
kariai.

Pagaliau pasiekė Berlyną.
Berlyno įgulos karininkai
davė puikią nakvynę, gerai
valgino ir žadėjo per 3 die-
nas surasti jo tėvą. Trečią
dieną su gilia užuojauta pra-
nešė, kad jokiuose karininkų
sąrašuose jo tėvo nėra, gal
jis bus kitur iškeltas. Jau-
nuolis tvirtino, kad jis čia
buvo ir turi būti. Sovietų
karininkai nusprendė, kad
jo tėvas bus garbingai žuvs
mūšio lauke. Apdovanojo pi-
nigais, išrašė našlaičio pažy-
mėjimą, įdėjo kelionei ma-
-

to, nupirko bilietą ir įsodino
į traukinį grįžti atgal į Lie-
tuvą ar Čkalovą. Jei tėvas
atsiras, praneš jam ir jis nu-
važiuos sūnaus aplankyti.
Vos spėjo palydovas pasiša-
linti, Julius paliko vagoną
ir nė negalvojo apie grįžimą
atgal. Pinigų dabar turėjo
ir galėjo gyventi ir keliauti
toliau į vakarus. Su kitais
bėgančiais pavyko pasiekti
anglų valdomą Vokietijos
sritį, kur sutiko pirmuosius
tremtinius lietuvius. Iš čia
kelias į amerikiečių valdomą
sritį laisvas.

Taip nuotykingasis jau-
nuolis, 1939 m. atvažiavęs į
Lietuvą vaikas, dabar jau
subrendęs vyrukas, keturius
metus išgyvenęs Sovietų Są-
gos gilumoje, daug matęs ir
patyręs, visą laiką komunis-
tinės auklėjimo sistemos bu-
vęs apgaudinėjamas ir išmo-
kęs kitus apgaudinėti, nuo
Uralo kalnų papėdės nuoty-
kingai pravažiavo 4,000 km.,
pasiekė amerikiečių valdomą
Vokietijos sritį ir lietuviams
tremtiniais vaizdžiai papa-
sakojo savo išgyvenimus.

St. Devenis

ŠIRDIS NELAISVĖJE

(Atkelta iš 7 psl.)
šalta ir drėgna, bet jis nusimetė švarką. Jį tarytum degino nematoma vidinė ugnis. Savo linksmumu ir įvairiais fantastiškais planais jis užkrėtė ir mus. Jis greit būsias laisvas. Grįšias į tėvynę. Iš Liežo jis atsiųsias automobilį Elenai ir jos "giminaičiui" pergabenti į Belgiją. Tenai, nors po karo ir nebūsia lengva gyventi, bet vis dėlto—kas kita. Antra vertus, jis pakankamai turtingas esąs, kad galėtų porą trejetą mėnesių savo namus pavesti svečiams, žino-

ma, jei tik Elena sutiksianti keliauti į nežinomą kraštą. Elena patikino jį, kad jis nesirūpintų. Kažin ar jis rasiąs namus sveikų, o be to, ir be svečių jis turėsias pakankamai rūpesčių. Penketa metų nesimačius su žmona ir vaikais nelengva bus ir per kelias savaites jiems išpasakoti visus išgyvenimus nelaisvėje.

Kaip šaltas vanduo paveikė Žozefą paskutiniai Elenos žodžiai. Jis tuč tuojau nutilo.

—Kalbėkite. Sakykite ką nors garsiai! — kreipėsi į

mane lietuviškai Elena ir jos akyse suvilgo ašaros. Juokitės, juokitės, tegu Trenktoji nemano, kad mes esame su Žozefu vieni.

Tylūs žingsniai pasigirdo prie durų.

—Ką jūs pasakėte, mademoiselle, — kreipė belaisvis į Eleną. — Jūs minėjote mano vardą...

Atėjusi šeiminkė pašaukė belaisvį prie darbo.

—Eik po velnių! Girdi! Velnias, velnias, velnias!

Trenktoji išvertė akis, tarytum tikrai velnią būtų pamačiusi, ir smuko pro duris.

Elena ilgai ramino belaisvį, įtikinėdama, kad jis kenkia sau ir jai ir visiems pagėgėliams.

—Gal būt,—ir ėmok Dieve, kad tai būtų,—greit ateis laisvė... Na, o jei Trenktoji įjusk pirmam pasitaikiusiam vokiečių kareiviui, kad belaisvis nebeklauso, kas tada?

—Tepamėgina! — sušuko belaisvis ir šoko prie lango, tarytum norėdamas susigrumti su visais kareiviais, kurių būriai tolydžio traukė keliu. — Gana! Nebedirbsiu! Nebevergausiu! Rytoj ateis čia prancūzai, tada kitaip pakalbėsime. Ne! Dar šią naktį aš pats eisiu pas juos!

—Žozefai! Juk visur čia siaučia dar SS daliniai! — raminau jį.

Bet Žozefas tik linktelėjo galva ir užtrenkė duris. Kitą dieną belaisvis nesirodė. Naktį per radiją sužinojome, kad amerikiečiai užėmė Ulmą, prancūzai — Ravensburgą. Nacių Vokietija aiškiai gyveno paskutines savo dienas. Ir nors laikraštis, kurį kasdien iš pašto atveždavo Hubertas, rašė, kad "Fureris ir tauta yra vienas ir kad jei tauta Fureriui tiki, tai ir yra pergalė, kurios vokiečių tauta siekė ir pasiekė," bet protingam žmogui atrodė, kad visa tai yra tik beviltiški nacių svaičiojimai. Buvę belaisviai: rusai, lenkai ėmė miestuose plėsti krautuves, sandėlius, užpildinėti ūkius ir paskirus vokiečius. Valdiškos dirbtuvės, pieninės, audimo fabrikai, savo žaru, ėmė gyventojams dalinti, nepaisydami jokių normavimo kortelių, sviestą, sūrį, įvairias medžiagas. Tuo pat metu apylinkėj siautė SS daliniai, sprogindami tiltus, žymesnius pastatus. Vieškeliais, šunkeliais ir palaukais tolydžio gurino būriai pavar-gusių, suirzusių vokiečių karių, dažnai ginkluotų tik revolveriais. Įvykdavo tikrų kautynių su belaisviais. Žodžiu, visa susimaišė. Dėl neramios meto, dažnai lankydavau Eleną. Trenktoji jau maloniau šypsojosi pamačiusi mane, nes jau ir ji suprato, kad visa virs kitaip.

Ir iš tikrųjų, kitą dieną, nors vėjo nuo kalnų atpūsti debesys pabėrė ant žydinčių pievų gausybę sniego, atėjo laisvė. Vieškeliai pravažiavo didžiulė prancūzų auto kolona su plevėsuojančia vėliava. Amerikiečių lėktuvai burbė kažkur tolimoje. Visa nurimo, bent atrodė kad ramu.

Tą patį vakarą atėjo Žozefas. Jis buvo nauja Amerikos kario eilute, tik su Prancūzijos ženklais. Ginkluotas. Pasislėpęs šautuvą kėrtėje, jis patrynė sušalusias rankas ir tarė:

—Dabar tikite?

Jis papasakojo, kaip, praveržęs pro vokiečių slapukus, nuėjęs į Kislegą, gavęs iš prancūzų ginklų, kuriais apginklavęs savo draugus belaisvius. Ir štai dabar aš esu šios apylinkės igulos viršininkas! — baigė jis savo pranešimą: — "Galiu daryti ką noriu, galiu sušaudyti nors ir Elenos giminaitį."

Paskutinį žodį jis ištarsu švelnia ironija ir iš viso atrodė, kad jis labai pavargęs. Šį vakarą su juo išsiaiškinome, kad nors ir nesame su Elena giminaičiai, bet galime visi likti gerais draugais.

Žozefas rimtai ėmėsi vykdyti savo naujas pareigas.

Lankė apylinkės vokiečius, ieškodamas ginklų, pasislėpusių kareivių, žodžiu, jis ir jo draugai virto šios apylinkės valdovais. Pas Eleną jis užeidavo rečiau, bet vis atnešdavo kokių dovanėlių: kavos, konservų, o kartą batų porą. Pasisakė greit turėsias išvažiuoti į tėvynę.

Trenktoji galutinai pasikeitė, ypač kai Žozefas ir jai atnešė porą batų. Ji susirūpino kepti išleistuvėms pyragą ir, atrodė, kad Žozefas išvažiuos.

Mes su Elena labai džiaugėmės, kad pagaliau pasibaigs mūsų vergija ir kad nebeteiks dirbti švabams, bet įvairios žinios iš miesto ir apylinkių vertė mus susirūpinti. Nevisi išvaduoti, pasirodo, buvo tokie meilūs ir geri, kaip Žozefas. Keletą kartų buvo atvažiavę prancūzų kolonijų kariai, kurie ne tik ieškojo ginklų, bet ėmė ir kai kuriuos blizgčius: auksinius laikrodėlius, žiedus, apyrankes... Maža to, jie mėgo ir gėles, ypač... rūtus. Žozefas labai tuo susirūpino. Jis tikino, kad Wangene kelis tokius "mėgėjus" kariuomenės teismas įsakęs sušaudyti, bet dabar jis lankydavo Eleną dažniau.

Ji pati savo ruožtu kvietė, kad ir aš atečiau vakarais. Dažnai nemiegodavome naktimis, laukdami netikėtų marokiečių užpuolimų.

Išleistuvių pyragas jau seniai buvo suvalgytas, o Žozefas vis dar nevažiavo. Jis pirkio motociklą ir visą dieną trankėsi po apylinkę, medžiodamas plėšikus. Kiti jo draugai piškino stirnas, kurių mūsų apylinkėje buvo daug.

Pagaliau Vokietiją pasidavė be sąlygų. Tą naktį vėl drebėjo ūkininkų namų langai nuo pergales patrankų šūvių. Žozefas nebuvo linksmas. Jis kasdien liestų. Buvo niūrus ir nesukalbamas. Jis rūkė paprastas vokiškas cigaretes, nes jau niekas išvaduotiems belaisviams nebesiūsdavo iš Amerikos maisto ir rūkalų.

Išaušo sekmadienio rytas. Atėjau pas Eleną kvies-ti jos į bažnyčią. Radau pas ją Žozefą, atėjusį atsiveikinti. Jis pažvelgė į mane tokiu žvilgsniu, nuo kurio ir drąsiausias vyras būtų sudrebėjęs. O aš, dėdamasis nieko nepastebėjęs, dovanojau jam Trenktosios mano piešinį, kurį aš padaviau jam sakydamas: "Tebus tai jums atminimas viso to blogio, kurio teko čia patirti."

Jis padėjo piešinį ant stalo ir iškošė pro dantis:

—Ir be to ilgai atsiminsiu... tamstą.

Elena atsirėmė lovos briaunos. Atrodė, jog ji tuoju apalps.

Kada Žozefas, šnirpšdamas, tarsi mažas, nuskriaustas vaikas, atsiveikino su visais, pajutau, kad man krūtinėje pasidarė lengviau. Išėjome į kiemą. Jis užvedė motociklo motorą. Dėkui Dievui!... Paskutinis rankų paspaudimas.

Benzino išgarų kamuolis akimirksniui apsupo mus. Tur būt dūmai suezino Žozefą, nes jis ilgai šluostėsi

ašarotas akis, o jo veide buvo įžeisto, nuskriausto vaiko išraiška.

Visi lydėjome Žozefą, net ir stirnukas, kurį Hubertas buvo neseniai radęs miške, ir tas mažytis atėjo svyruojančiomis kojomis prie mūsų būrio.

Kai motociklas dingo už kalnelio mudu su Elena išėjome į bažnyčią. Saulė šildė mūsų nugaras. Prieš kalną turėjome sustoti. Ta proga pasinaudojusi Elena ilgesingai apžvelgė vieškelį ir kažkodėl atsiduso.

Miškelyje ji visai netikėtai ėmė niuniuoti dainelę:

Kai saulutė kas vakar nusileidžia,

Kai visos gėlės malonų kvapą skleidžia,

Pasigirsta dainelė stebuklinga...

Aš, užuot atsakęs, tęsiau jos pradėtą dainą; bet vieną posmą praleidęs.

—Jūs praleidote vieną posmą,—niūriai pastebėjo ji. —Tyčia...

—Be reikalo. Visa tai nereikalinga!

Ji, netikėtai pravirkto.

Kai mes grįžome iš bažnyčios, Hubertas pranešė, kad Žozefas buvo dar kartą atvažiavęs. Sakė, užmiršęs kažką Elenos kambaryje. Elena smarkiai sumišo ir įbėgo į vidų. Aš nuėjau paskui ją.

—Ką jis galėjo palikti? Ką?—gūščiojo pečiais Elenutė, blaškydamas tarytum sugautas paukštėlis narve.

Aš kantriai nutylėjau. Ir iš tikrųjų, ką gi galėjo Žozefas užmiršti, jei nieko nepalikė? Na, netiesa. Jis paliko Elenos kambaryje savo širdį.

Būk šviesus, skatytų "Draugą".

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

GEORGE'S BARBER SHOP

JURGIS LA PINSKAS IR ŠEIMA, Sav.

1903 So. Halsted St. Chicago, Ill.

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Mūsų Kostumeriams ir Draugams

W. J. Stankūnas
PHOTOGRAPHER
IR SŪNUS KSAVERAS

3315 So. Halsted St.
Chicago, Ill.

Tel. YARDS 1546

Residence Phone

CEDARcrest 6404

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
Linkiu Visiems Savo Kostumeriams ir Draugams

PETER P. MANKUS

PUIKUS DRABUŽIŲ SIUVIMAS

Taipgi

VALIMAS IR PROSILIMAS

2230 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Telephone Canal 3144

Linksmų Šv. Velykų Švenčių

Linkime Visiems Lietuviams

BORMANN, INCORPORATED
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

115 Broadway Melrose Park, Ill.

— AMBULANCE SERVICE

Melrose Park 714-715

Linkime Linksmų Šventų Velykų Švenčių Visiems Lietuviams!

NELAUKITE!-

Rytoj gali but pervelu!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per MŪSŲ kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"MES ESAME PIRMAKLASIAI NARIAI CHICAGO BOARD OF UNDERWRITERS"

O'MALLEY & MCKAY, Inc.

222 West Adams Street

Kambarys 1548-54

Telefonas CENTRAL 5208

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ KOMPANIJŲ:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY

PIRKIT U. S. KARO BONUS IR ŠTAMPAS

